

KD ympäristö-, energia- ja ilmasto-ohjelma 2026

I. Viljele ja varjele – vastuu tulevista sukupolvista

Elämä, luonto ja sen monimuotoisuus on suunnaton ihme. Ihminen on aina elänyt suhteessa luontoon. Elämämme ja olemassaolomme on yhä tänäänkin täysin riippuvainen luonnon prosesseista, lahjoista tai “palveluista”. Elämä on lahja.

Ihminen on aina myös hyödyntänyt luontoa. Sivilisaatiomme ovat rakentuneet luonnonvarojen hyödyntämisen ja teknologisen kehityksen varaan. Aineellisesta puutteesta on päästy - luonnonvarojen ansiosta. Kasvanut hyvinvointi ja teknologinen kehitys ovat mahdollistaneet ympäristötietoisuuden nousun ja sekä tilan jättämisen luonnolle. Toisaalta kaupungistumisen edetessä ja hyvinvoinnin kasvaessa ihminen on unohtanut juurensa ja riippuvuutensa luonnosta.

Luonnonsuojelun perusta on ihmisen suhteessa luontoon. On luontaista arvostaa ja suojella sitä, mistä on omakohtainen kokemus ja minkä ainutlaatuisuudesta on tietoinen. Tulevia sukupolvia on kasvatettava terveeseen luontosuhteeseen. Ihmisen toiminta väistämättä kuitenkin vaikuttaa myös ympäristöön, eikä täydellistä tilaa ole mahdollista saavuttaa. Kestävän kehityksen mukaisena tavoitteena tulee olla, että jätämme Suomen paremmassa kunnossa lapsillemme, kuin missä sen itse saimme.

Kristillisdemokraattien ympäristöajattelu perustuu viljelyn ja varjelun periaatteeseen, jossa kannetaan vastuuta ympäristöstä, ihmisistä ja tulevista sukupolvista. Luonnon hyödyntämisen (viljely) ja suojelun (varjelu) välisen tasapainon etsiminen on ympäristöpolitiikan keskeisin haaste. Haluamme turvata sen, että Suomessa voidaan myös tulevaisuudessa elää hyvää elämää työtä tehden, yrittäen ja rakentaen arkea puhtaassa, turvallisessa ja viihtyisässä ympäristössä. Viljely ja varjelu ei ole vain passiivista säilyttämistä, vaan vastuullista resurssien hyödyntämistä ja jalostamista. Resurssien hyödyntämisen tulee kuitenkin rakentua kestäväälle pohjalle, eikä luontoa ja ilmastoa saa kuluttaa yli varojen.

Ympäristökysymykset ovat paikallisia ja globaaleja: siksi myös luonnon suojeleminen on paikallista ja globaalia. Viime vuosina globaalit kysymykset ovat korostuneet esimerkiksi ilmastonmuutoksen ja kemikalisaation myötä. Useimmat lajit (ml. vieraslajit) liikkuvat yli kansallisten rajojen, eivätkä saasteet tunne rajoja. Toisaalta paikallisuus, osallisuus ja omistajuus ovat hyvin tärkeitä. On helpompi motivoitua suojelemaan sitä, mikä on lähellä ja hahmotettavissa kuin esimerkiksi näkymätöntä ja hitaasti muuttuvaa ilmastoa.

Luonnonvaroista ja monista ympäristökysymyksistä on välttämätöntä sopia rajat ylittävästi. Suhtaudumme kuitenkin kriittisesti ajatukseen vallan keskittämisestä ympäristönsuojelun varjolla. Yleensä paikalliset ihmiset ovat motivoituneita ja parhaiten tietävät, miten suojella paikallista luontoa.

Ilmastonmuutokseen on vastattava määrätietoisesti, mutta järkevästi ja oikeudenmukaisesti. Ilmastopolitiikan tulee tuottaa todellisia päästövähennyksiä ja olla samalla kustannustehokasta ja sosiaalisesti kestävää sekä huomioida alueellinen oikeudenmukaisuus. Kustannuksia ei tule kaataa kohtuuttomasti esimerkiksi kotitalouksille tai heille, jotka tuottavat ruokaa kaupan hyllyille.

Ympäristöpolitiikan tavoitteiden on oltava selkeitä, mutta keinojen joustavia. Poliitiikan tehtävä on mahdollistaa innovaatiot ja uudet ratkaisut, ei lukita Suomea vanhentuneisiin malleihin. Ympäristönsuojelu ja taloudellinen menestyminen voivat edetä rinnakkain, kun siirtymä perustuu tutkimukseen, osaamiseen ja yrittäjyyteen.

Tarvitsemme monipuolisen ja toimitusvarman energiajärjestelmän, jossa ilmastotavoitteiden rinnalla huomioidaan energiaomavaraisuus, huoltovarmuus ja kohtuullinen hinta. Kotimainen ja puhdas energia on sekä ilmastoteko että turvallisuuskysymys.

Yksilöillä on vastuuta valinnoistaan, mutta yhteiskunnan tehtävä on ohjata ja kannustaa kestäviin ratkaisuihin ennakoivalla sääntelyllä ja toimivalla oikeusvarmuudella.

Kestävä siirtymä on toteutettava reilusti ja ihmisiä yhdistäen. Ratkaisujen on tuettava arkea, työntekoa ja yritystoimintaa kaikilla alueilla sekä tunnistettava Suomen erityisolosuhteet: harva asutus, pitkät etäisyydet ja luonnon keskeinen merkitys.

Vahva ja käytännöllinen luontosuhde on suomalaisen yhteiskunnan voimavara. Kestävä luonnonvarojen käyttö ehkäisee ylikulutusta ja tukee luonnon monimuotoisuutta, elinvoimaa ja palautumiskykyä.

Tavoitteemme on Suomi, jossa maata viljellään ja varjellaan viisaasti, energia on mahdollisimman saasteetonta ja kohtuuhintaista, ja koko maa säilyy elinvoimaisena sukupolvesta toiseen.

Suomen erityispiirteet, kuten jokamiehenoikeudet, laaja metsänomistus, lähiluonnon hyvä saavutettavuus, kotimaanmatkailu ja vahva luontokasvatus tukevat luontosuhdetta. Vastuu luonnosta on ylisukupolvinen ja sen kantaminen on sekä velvollisuutemme että mahdollisuutemme.

Koulujen ympäristökasvatuksen ja lapsille ja nuorille suunnattu opetusmateriaalin on tuettava kestävä elämää ja hyvinvointia. Nuorten uskoa ja luottamusta tulevaan tukee paremmin omavaraisuus- ja luontosuhdekasvatus ja käytännön toiminta luonnon hyväksi, kuin ilmastokatastrofismi ja ideologisuus.

Lähivuosina luonnonsuojelua joudutaan toteuttamaan niukempien julkisten resurssien olosuhteissa. Suomen julkinen talous on vahvasti alijäämäinen. Luonto, luonnonläheinen elämäntapa ja luonnonvaroihin pohjautuva kestävä talous ovat kuitenkin Suomen merkittävimpiä vahvuuksia.

Ympäristö- ja ilmastopolitiikan käytännön ratkaisujen tulee perustua tutkittuun tietoon, jossa huomioidaan myös käytännön toteutettavuus ja päätösten vaikutukset kaikkiin osapuoliin. Esimerkiksi ilmastotoimien vaikutuksia on arvioitava globaalissa viitekehyksessä: jos päästöjen vähentäminen Suomessa tarkoittaa niiden kasvua jossain muualla, vaikutus ilmaston kannalta on olematon. Järkeä saa – ja pitää käyttää.

Ympäristöstä puhutaan usein vain ongelmien ja uhkien kautta. Monella mittarilla Suomessa on kuitenkin jo pitkään siirrytty puhtaampaan tuotantoon ja kestävämpään elämäntapaan ja talouden kasvu on osittain irtautunut materiaalien ja energian kulutuksen kasvusta.

2. Puhdas, kohtuuhintainen ja toimitusvarma energia

KESTÄVÄ JA HUOLTOVARMA ENERGIAJÄRJESTELMÄ

Maailma on keskellä suurta energiamurrosta. Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen puhtaammilla energialähteillä vaatii aikaa, pitkäjänteisyyttä ja mittavia investointeja. Vaikka uusiutuvan energian käyttö kasvaa nopeasti, yhteiskunnan rakenteet ja infrastruktuuri muuttuvat hitaasti, eikä kasvavaa energiantarvetta vielä vuosikymmeniin pystytä kattamaan yksinomaan uusiutuvilla ratkaisulla.

Puhdas, kohtuuhintainen ja toimitusvarma energia on välttämätön sekä kotitalouksille että teollisuudelle. Päästöjä tulee vähentää markkinaehtoisuutta ja monipuolisia ratkaisuja hyödyntäen. Ohjauskeinoissa on pyrittävä teknologianeutraaliuteen. Uusiutuva energia vahvistaa omavaraisuutta, mutta samalla on varmistettava energian hinnan ennustettavuus sekä sähkö- ja siirtoverkkojen luotettava toiminta. Talouden kasvu edellyttää välttämättä investointeja sekä sähköntuotantoon, että verkkoihin.

Toimiva energiajärjestelmä on keskeinen osa huoltovarmuutta, taloudellista vakautta ja kansallista turvallisuutta. Kotimainen, monipuolinen ja hajautettu energiantuotanto vähentää tuontiriippuvuutta ja parantaa kriisinkestävyyttä myös poikkeusoloissa. Yhteiskunnan kasvava riippuvuus häiriöttömistä energia- ja tietoliikenneverkoista korostaa sähköverkon ja energiajärjestelmien resilienssin, häiriöltä suojautumisen ja nopean palautumiskyvyn vahvistamista muuttuvassa turvallisuusympäristössä.

Energiajärjestelmän luotettava toiminta edellyttää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa ja siirtää kaikissa olosuhteissa. Tuuli- ja aurinkoenergia ovat keskeinen osa päästöttömän energiantuotannon kasvua, mutta niiden vaihtelevuus edellyttää tasapainottavia ratkaisuja, kuten energiavarastoja (mukaan lukien pidempää joustoa tarjoavat ratkaisut), hukkalämmön tehokasta hyödyntämistä, kulutusjoustoa ja toimivia sähkömarkkinoita. Teollisuuden suuret investoinnit ja vetytalouden kehitys lisäävät sähkön tarvetta, mikä korostaa tarvetta panostaa sähköverkkoon, tuotantokapasiteettiin ja energiatehokkuuteen. Sähköverkon toimintavarmuuden varmistaminen vaatii lähivuosina merkittäviä investointeja säätö- ja varavoimaan sekä joustoihin. Yksi ratkaisu voi olla pumppuvoima. Myös biokaasun tuotantoa ja käyttöä on nykyisestään mahdollista lisätä ja biokaasun tuotanto voi myös parantaa lannoiteomavaraisuutta.

Energiajärjestelmän on oltava teknologianeutraali ja markkinaehtoinen, jotta kaikkien päästöttömien tuotantomuotojen potentiaali voidaan hyödyntää. Energiaköyhyyden ratkaisemiseksi ei pidä ensi sijassa luoda uusia tukimuotoja, vaan energiainfrastruktuurin tulee toimia tehokkaasti niin, että varmistetaan kohtuuhintainen energia kuluttajille. Markkinaehtoisilla ratkaisulla, esimerkiksi sähköpörssin oikeanlaisella sääntelyllä, on huolehdittava siitä, että kohtuuhintainen energia on saatavilla kaikille. Kohtuullista sähköenergian hintaa kansalaisille ja elinkeinoelämälle edistetään parhaiten pitämällä huoli uuden sähköntuotannon lisäämisen edellytyksistä sekä siirtoyhteyksistä.

Suomessa kaukolämpö on edelleen keskeinen osa energiajärjestelmää. Sen nopea uudistuminen sähköistymisen, lämpöpumppujen, hukkalämmön hyödyntämisen ja lämpövarastojen avulla vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja tukee päästövähennyksiä.

Sujuvat, ennakoitavat ja oikeasuhtaiset lupaprosessit ovat välttämättömiä energia- ja teollisuusinvestoinneille, kuten uusiutuvalle energialle, energiavarastoille ja uusille ydinvoimateknologioille. Energiastrategian tulee tukea vähäpäästöisten ratkaisujen käyttöönottoa investointeja ilman tarpeettomia hallinnollisia tai kustannuksia lisääviä esteitä.

Energiajärjestelmän digitalisoituminen parantaa tehokkuutta ja kulutuksen ohjausta, mutta lisää myös haavoittuvuuksia. Kyberturvallisuus, varautuminen ja riskienhallinta ovat keskeinen osa energiapolitiikkaa. Kriisinkestävä yhteiskunta edellyttää toimintavarmoja sähkö- ja tietoliikenneverkkoja sekä kykyä toipua nopeasti häiriöistä.

Toimenpiteitä:

- Vahvistetaan sähköverkkoa ja monipuolistetaan energiantuotantoa. Pidetään huoli, kohtuullisesta sähkön hinnasta kansalaisille ja elinkeinoelämälle. Varmistetaan edellytykset sähköntuotannon lisäämiselle.
- Edistetään energiaverkkojen toimintavarmuutta vahvistavan ja mm. kovimpien pakkasjaksojen hintaa tasaavan säävarman sähköntuotannon tukimekanismin valmistelua.
- Varmistetaan selkeät ja ennakoitavat lupaprosessit pitkäjänteisen energia- ja infrastruktuuripolitiikan tukemiseksi. Poistetaan luvituksen pullonkauloja mm. resursoimalla luvitus- ja lunastuslupakäsittely (Energiavirasto, LVV, TEM), samoin kuin hallinto-oikeudet paremmin.
- Edistetään omakotitalojen, maatilojen ja muiden kiinteistöjen hajautettua energiantuotantoa, mukaan lukien asuntojen varaavat tulisijat, varavoimanlähteet ja akustot, aurinkovoima sekä biokaasu.
- Varmistetaan huoltovarmuuden kannalta riittävät polttoainevarastot, varavoima ja kotimaisen tuotantokapasiteetin ylläpito, mukaan lukien turve ja CHP.
- Kehitetään rahoitusmalleja säätö- ja varavoiman edistämiseen, ml. markkinoiden osallistuminen ja valtion sijoitusyhtiöiden rooli.
- Pidetään huoli sähköntuotannon sekä sähköä käyttävien investointien alueellisesta kattavuudesta.
- Varmistetaan mm. johtokäytävien lunastusprosessien kohtuullisuus ja riittävät korvaustasot maanomistajille.

YDINVOIMA, TUULIVOIMA, AURINKOVOIMA, BIOENERGIA JA TURVE

Pidämme ydinvoimaa keskeisenä osana Suomen ja Euroopan energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta. Pienet modulaariset ydinvoimalat (SMR-reaktorit) voivat tarjota mahdollisuuden tulevaisuudessa etenkin kaukolämmön tuotantoon, ja siksi edistämme niiden EU-tasoista yhtenäistä tyyppihyväksyntää. Tämä mahdollistaisi uuden teknologian turvallisen, kustannustehokkaan ja nopeamman käyttöönoton.

Myös tuulivoima on jo keskeinen osa Suomen sähköjärjestelmää. Tuulivoima on nopeasti rakennettava ja fossiilipäästöjä aiheuttamaton energiamuoto, joka tukee energiaomavaraisuutta, vaikka sen vaihtelevuus edellyttää toimivaa sähköverkkoa ja tasapainottavia ratkaisuja.

Energiahankkeet edellyttävät huolellista suunnittelua. Tuulivoimaloiden vaikutukset luontoon, maisemaan sekä ihmisten elinympäristöön ja terveyteen on tutkittava kattavasti. Kuntien kaavoitusvalta tulee säilyttää. Energia- ym. hankkeiden paikallisesta hyväksyttävyydestä ja ympäristövaikutusten minimoinnista tulee pitää huoli sekä pyrkiä tehokkaaseen maankäyttöön. Kannustamme merituulivoiman kehittämiseen, sillä vaikka se on maatuulivoimaa kalliimpaa, kaukana asutuksesta sen haitalliset vaikutukset ovat vähäisempiä. Aurinkoenergialla on Suomessa yhä merkittävä lisäämispotentiaali.

Tuemme kotimaisen bioenergian, kuten metsähakkeen ja muun uusiutuvan biomassan, vastuullista hyödyntämistä osana siirtymää kohti puhtaampaa ja omavaraisempaa energiajärjestelmää sekä turvallista energiatulevaisuutta. Bioenergia on tärkeä osa Suomen energiajärjestelmää ja huoltovarmuutta, kun sitä tuotetaan kestävästi ja kotimaisiin raaka-aineisiin nojaten. Myös polttoon perustuvaa energiantuotantoa tarvitaan vastaisuudessakin.

Kotimaisella turpeella on edelleen merkittävä rooli sekä energiahuoltovarmuudessa että ruoantuotannossa, ja sen tulee säilyä osana kansallista varautumista Huoltovarmuuskeskuksen kautta. Turpeen täydellinen alasajo heikentää paitsi energiajärjestelmän toimintavarmuutta myös elintarviketuotannon kannalta tärkeän kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuutta.

Biokaasun potentiaalin saavuttamiseksi tarvitaan uusi kansallinen biokaasuohjelma. Biokaasulla on saavutettavissa 4 TWh tuotantopotentiaali jo lähivuosina, mikä edellyttäisi noin 100–200 uuden biokaasulaitoksen rakentamista. Pidemmän tähtäimen tavoitteen tulee olla tätä suurempi.

Jätteenpolto on pidettävä osana energiapalettia tulevaisuudessakin. Kierrätystä tulee lisätä kustannustehokkuus huomioiden, sillä jaemäärät voivat olla varsin pieniä ja arvoltaan vaatimattomia ja kuljetusetaisyydet jalostusta ajatellen liian pitkiä hyötyyn nähden.

Toimenpiteitä:

- Edistetään teknologianeutraalia ja markkinaehtoista energiapolitiikkaa.
- Säilytetään kuntien kaavoitusvalta esim. tuulivoimahankkeissa ja kehitetään ratkaisuja, jotka vähentävät ympäristöhaittoja, mahdollistavat alueiden monikäytön ja parantavat hankkeiden paikallista hyväksyttävyyttä. Edistetään merituulivoimaa.
- Edistetään kotimaisen bioenergian (esim. metsähake, biomassa) kestävää tuotantoa ja käyttöä ja varmistetaan bioenergian rooli huoltovarmuudessa.
- Päivitetään kansallinen biokaasuohjelma ja asetetaan 4 TWh/a biokaasun tuotantotavoite (2030). Edistetään kestävää biokaasun tuotantoa kaikissa kokoluokissa.
- Varmistetaan ravinnekiertotuen pysyvyys jatkossakin. Selvennetään biokaasutuotannon residuaalin hyödynnettävyyttä lannoitteena.
- Selvitetään ja puretaan biokaasun tuotantoa ja hyödyttämistä edelleen haittaavat normit. Varmistetaan teollisuuden investointitukien sopivuus

myös biokaasuhankkeille, ml. tuetbiogeenisen hiilen talteenottoon. Vahvistetaan kiinteää biokaasuverkkoa (verkkosyöttöpisteet ym.)

- Edistetään aurinkovoiman rakentamista, kohdistuen etenkin rakennettuun ympäristöön, kuten teollisuusalueille.
- Turvataan kasvu- kuivike- ja energiaturpeen riittävän tuotannon jatkuminen huoltovarmuuden varmistamiseksi: helpotetaan myös uusien turpeenostalueiden luvitusta ja pidetään huoli varmuusvarastoista ja tuotantovarauksista.
- Korvataan muovia puuperäisillä ja biohajoavilla muoveilla ja materiaaleilla. Kehitetään uusia tapoja kierrättää muovia ja otetaan entistä ripeämmin käyttöön siihen kehitetyt tekniset ratkaisut.

DATAKESKUKSET

Digitalisaatio on olennainen osa suomalaisen yhteiskunnan ja talouden kehitystä. Datakeskukset mahdollistavat arjessamme yhä tärkeämmät palvelut, kuten pilvipalvelut, tekoälyn sovellukset ja julkisen sektorin digitaaliset ratkaisut. Suomessa toimii jo nyt merkittäviä kansainvälisiä datakeskuksia, kuten Googlen datakeskus Haminassa.

Oikein toteutettuina datakeskukset voivat tuoda Suomeen investointeja, työpaikkoja ja verotuloja. Kotimainen datainfrastruktuuri voi vahvistaa huoltovarmuutta ja digitaalista omavaraisuutta. Datakeskusten ja muiden investointien aiheuttaman kasvavan sähkönkulutuksen vaikutuksia kuluttajahintoihin ja sähkönsiirtomaksuihin pitää seurata ja kansalliseen dataturvallisuuteen liittyvät näkökohdat tulee ottaa huomioon.

Datakeskukset kuluttavat runsaasti sähköä, joten energiantuotannon on kasvettava kestäväällä tavalla kulutuksen mukana. Digitaalisen kehityksen, puhtaan energian ja vastuullisen ympäristöpolitiikan on kuljettava käsi kädessä.

Toimenpiteitä:

- Kehitetään pitkäjänteisesti sähköverkkoa ja sähköntuotantoa vastaamaan sähkön tarpeeseen sähköautojen, datakeskusten, teollisuuden ja muun sähkön käytön lisääntyessä.
- Hyödynnetään datakeskusten hukkalämpöä kaukolämmöksi päästöjen vähentämiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi.
- Kiinnitetään datakeskusinvestointeja koskevissa päätöksissä ja keskusten rakentamisessa huomiota ympäristövastuukysymyksiin ja kyberturvaan.
- Velvoitetaan datakeskuksia osallistumaan sähköverkkoa tasapainottavan säätövoiman tuottamiseen.
- Vahvistetaan kansallisten turvallisuusviranomaisten mahdollisuuksia valvoa datakeskuksissa tapahtuvaa toimintaa.

3. Kohti ilmastoneutraaliutta realistisin askelin

Ilmastonmuutos on merkittävä haaste, jonka globaali luonne tekee sen taklaamisesta erityisen vaikeaa. Ilmastonmuutoksen syy on varsin laajan tieteellisen konsensuksen mukaan ennen kaikkea fossiilisten polttoaineiden runsas käyttö. Globaalissa mittakaavassa myös metsäkadon merkitys on suuri.

Ilmastonmuutos ilmenee käytännössä vedenkierron häiriönä: toisaalla sataa liikaa ja tulvii, toisaalla on kuivuutta tai lumi- ja raemyrskyjä; jäätiköt sekä ikirouta sulavat. Tällä on vaikutusta esim. ruoantuotantoon. Viljelyolojen heikkeneminen entuudestaan epävakailta alueilla haastaa globaalia ruokaturvaa, millä voi olla merkittäviä vaikutuksia yhteiskuntien toimivuuteen. Ilmastonmuutos saattaa tuoda mukanaan joitakin myönteisiäkin vaikutuksia, kuten kasvukauden pidentyminen. Tästä huolimatta Suomi ja muut maat kohtaavat sopeutumishaasteita.

Suomi tai EU ei pysty omilla päästövähennyksillään estämään tai juuri edes hidastamaan ilmastonmuutosta. EU:n ilmastopolitiikalla arvioidaan kuitenkin olleen vaikutusta mm. uusiutuvan energiantuotannon ja esim. sähköautoilun kasvuun globaalisti. Ilmastopäästöjen hillitsemiseksi löytyy jatkuvasti myös uusia ratkaisuja. Suomessakin on kehitetty ja kehitetään teknologioita, joilla on jopa globaalia merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnässä. Riippumatta siitä, miten hyvin Suomen ja EU:n päästövähennystoimissa onnistutaan, ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen merkitys korostuu.

Suomen kasvihuonekaasupäästöt ovat taittuneet ja sähköntuotannosta noin 95 % on fossiilivapaata. Jopa liikenteen päästöt ovat laskusuunnassa, mutta fossiilittomuuteen on vielä pitkä matka. Suomen irtautuminen fossiilienergiasta sähköntuotannossa on tärkeä esimerkki maailmalle. Käynnissä on silti yhä ympäristö- ja ilmastotavoitteiden vastaisia trendejä, kuten henkilöautojen koon ja määrän sekä lentoliikenteen jatkuva kasvu.

Suomalaisten keskimääräiset päästöt ovat moniin maihin verrattuna korkeahkot, mihin vaikuttavat muun muassa kylmä ilmasto, pitkät etäisyydet ja energiantensiivinen teollisuus rakenne. Energiantensiivinen tuotanto Suomen leveysasteilla on järkevää, mm. koska osa hukkalämmöstä voidaan käyttää hyödyksi.

Kristillisdemokraatit sitoutuvat määrätietoiseen, vastuulliseen ja rationaaliseen ilmastotyöhön. Kannatamme tavoitteellista, vaikuttavaa ja oikeudenmukaista ilmastopolitiikkaa. Ilmastonmuutoksen hillinnän keskeisin keino on fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen ja niistä asteittain luopuminen. Tämä on myös Suomen talouden etu, sillä fossiiliset polttoaineet ovat pääosin tuontienergiaa.

Ilmastolainsäädännön on oltava realistista, taloudellisesti kestävä ja huoltovarmuuden kannalta turvallista. Ratkaisujen tulee perustua toimivaan teknologiaan, vaiheittain eteneviin toimiin ja Suomen omiin vahvuuksiin, ei sääntelyyn, joka kaventaa tarpeettomasti liikkumavaraa tai sivuuttaa Suomen erityisolosuhteet. Ilmastopolitiikan ja lainsäädännön on perustuttava vaikuttaviin, toteuttamiskelpoihin sekä taloudellisesti ja sosiaalisesti kestäviin ratkaisuihin, jotka vahvistavat sekä päästövähennyksiä että Suomen kriisinkestävyyttä. Toimet, joilla päästöjä vain siirretään maasta toiseen, eivät ole ilmaston kannalta järkeviä.

KANSAINVÄLINEN JA KANSALLINEN SÄÄNTELY

Suomi on sitoutunut Pariisin ilmastopimukseen, jonka tavoitteena on rajoittaa maailmanlaajuinen lämpeneminen selvästi alle kahden asteen ja pyrkiä 1,5 asteen tasolle. EU-jäsenenä Suomi osallistuu unionin yhteisiin ilmastotavoitteisiin, joihin kuuluu ilmastoneutraalius vuoteen 2050 mennessä.

Eurooppalainen viitekehys tarjoaa perustan pitkäjänteiselle ilmastotyölle. Kansallinen tavoitteenasetanta on sovittava yhteen muun Euroopan kanssa ja harkita tarkoituksenmukainen "kansallinen lisä" realistisesti.

Ilmastolaki ja metsien nielut

Kansallisesti ilmastotyötä ohjaa ilmastolaki, jonka tavoitteena on hiilineutraali Suomi vuoteen 2035 mennessä. Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoite on tämänhetkisten arvioiden valossa vaikeasti saavutettavissa ilman merkittäviä kielteisiä taloudellisia vaikutuksia monelle sektorille. Tavoitetta asetettaessa käsitys etenkin metsien hiilinielujen potentiaalista oli toisenlainen kuin nyt. Maankäyttösektorin osalta Ilmastopaneeli antoi tuolloin nettonielulle kiinteän lähtötason, -21 Mt CO₂-ekv/a, mikä vastasi keskimääräistä nettonielua vuosina 1990–2018. Hiilineutraaliustavoite rakentui sen oletuksen varaan, että maankäyttösektorin nettonielu säilyisi koko tarkastelujakson 2020–2050 keskimäärin tällä tasolla. Lisäksi vuoden 2035 hiilineutraalius piti skenaarioissa (HII) saavuttaa jopa nykytasoa merkittävästi suuremmiksi kasvavilla vuotuisilla hakkuilla.

Maankäyttösektorin tilannekuva ja kasvihuonekaasujen päästö- ja poistumatiedot ovat muuttuneet merkittävästi viimeisten vuosien aikana. Muutosta selittävät tutkimusten menetelmämuutokset, metsien hakkuut (Venäjän puuntuonnin päättyminen ja puun energiakäytön kasvu), menetelmämuutosten myötä näkyviksi tulleet suo- eli turvemaametsien kasvaneet maaperän hiilidioksidipäästöt, kivennäismaametsien maaperänielun ja karikesyötteen hiipuminen ja puuston kokonaisbiomassan (lehdet, oksat, runko, juuristo) kasvun pienentyminen.

Julkisessa keskustelussa metsät ja metsätalous ovat muuttuneet ilmastomuutoksen ratkaisusta suurimmaksi ongelmaksi ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämisen merkitys on jäänyt osin taka-alalle. Ilmastovastuun liiallinen painottaminen metsätaloudelle EU:n ja Suomen tasolla voi vaikeuttaa kestävä biotalouden kehittämistä: juuri se uusiutuva talous, joka korvaa fossiilisia raaka-aineita kestäväillä vaihtoehdoilla joutuisi maksamaan muiden sektorien päästöistä. Lähtökohdan on pikemmin oltava, että jokainen sektori vastaa itse omista vähennyksistään.

Vaikutukset esimerkiksi metsätalouden voimakkaasta rajoittamisesta kohdistuisivat maaseudun elinvoimaan sekä tiettyihin teollisuudenaloihin, joiden kansantaloudellinen merkitys on huomattava. Kansallisen

hiilineutraaliustavoitteen uudelleenarvioinnissa ja tavoitteenasetannassa sekä käytännön ilmastoratkaisuissa on otettava huomioon kestävyiden kaikki osaalueet sekä alueelliset ja teollisuuspoliittiset näkökohdat. Jos tutkittu tieto muuttuu radikaalisti, täytyy myös tavoitteita ja keinoja voida arvioida realistisesti uudelleen.

Kansallisen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmässä on yhä kehittämistarpeita. Esitettyjen toimenpiteiden kustannus- ja muita vaikutuksia on arvioitava laajemmin kuin CO₂-päästöjen ja valtion budjettimenojen näkökulmasta.

Ilmastolakiin vuonna 2022 kirjatut tavoitteet perustuivat arvioon Suomen oikeudenmukaisesta osuudesta maailman päästökaupasta. Valitettavasti suuri osa maailman maista ja suurimmista päästäjistä ei ole sitoutunut tavoitteisiin samojen periaatteiden pohjalta. Toimintaympäristön muutokset sekä teknologian kehittyminen ja esim. polttonesteiden maailmanmarkkinahintojen nousu, aurinkopaneelien ja sähköautojen hintojen lasku, tai globaali lama voivat edesauttaa ympäristötavoitteiden saavuttamista myös arvioitua nopeammin.

EU:n ilmastopolitiikan rakennetta uudistetaan parhaillaan. EU-tasolla päästökauppa on keskeinen ja toimiva ohjauskeino, sillä se vähentää päästöjä teknologianeutraalisti ja kustannustehokkaasti markkinamekanismin avulla. Sen sijaan nykymuotoinen maankäyttösektorin (LULUCF) rakenne on osoittautunut heikosti toimivaksi ja tavoitteet epärealistisiksi. Biotalousprosessista talteen otettu hiilidioksidi on laskettava päästövähennykseksi.

Tavoitteita ei saavuteta yksinomaan kiristävällä sääntelyllä, vaan toimivalla kokonaisuudella, jossa yhdistyvät innovaatiot, energiatehokkuus, puhdas teknologia ja kestävä infrastruktuuri. Lainsäädännön on edistettävä päästövähennyksiä samalla, kun se turvaa yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden myös kriisitilanteissa. Ilmastopolitiikan on vahvistettava Suomen ja Euroopan energia- ja huoltovarmuutta sekä varmistettava kriittisen infrastruktuurin ja kansallisten intressien turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Ilmastotoimet on kohdennettava sinne, missä päästöjä voidaan vähentää kustannustehokkaasti ja ilman tarpeettomia haittavaikutuksia.

Suomen leveysasteella on rakentamisen hiilineutraalisuustavoitteista huolimatta edelleen oltava kannattavaa ja kohtuuhintaista ja samalla on huomioitava terveellisen asumisen tekniset vaatimukset. Rakentaminen ei saa olla liian tiivistä. Kylmässä maassa vaaditaan lämmittämistä suuren osan aikaa vuodesta. Vaikka rakennukset pitää eristää hyvin, ilmanvaihdon ja kosteuden säätelyn on Suomen oloissa toimittava hyvin mm. homevaurioiden estämiseksi sekä sähköverkon häiriötilanteissa.

Toimenpiteitä:

- Arvioidaan kansallinen ilmastotavoite huomioiden uusin tutkittu tieto, ilmastotoimien realistinen toteutettavuus, vaikutukset arkeen, elinkeinoelämään ja kansantalouteen, alueelliset ja teollisuuspoliittiset näkökulmat ja huoltovarmuus sekä EU:n yhteinen tavoitteenasetanta.
- Vaikutetaan EU:n ilmastopolitiikan kehittymiseen rationaaliseen suuntaan, huomioiden myös Euroopan kilpailukyky.
- Vahvistetaan ilmastomuutokseen sopeutumisen toimia kaikilla sektoreilla.

- Jatketaan toimia fossiilienergiasta luopumiseksi kaikilla sektoreilla sekä tarkoituksenmukaisia toimia mm. metsien nielujen vahvistamiseksi.
- Jatketaan panostuksia tekniseen hiilensidontaan (etenkin biolaitokset) ja sidotun CO₂:n jatkojalostukseen.
- Jatketaan TKI-panostuksia päästöjen vähentämiseksi ja nielujen lisäämiseksi, sekä toimivien hankkeiden moninkertaistamiseksi.

LIKKUMISTA ERI MUODOISSA

Suomessa auto on monille välttämätön arjen väline, erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Liikennepolitiikan on oltava alueellisesti oikeudenmukaista: autoilua ei tule rangaista siellä, missä vaihtoehtoja ei ole, vaan vähäpäästöiseen liikkumiseen siirrytään järkevästi ja ihmisten arkea kunnioittaen. Edistämme koko vähäpäästöisten käyttövoimien kirjoa. Verotuksen sekä tukien tulee olla ennakoitavia ja kohtuullisia, jotta kotitaloudet, yritykset ja kuljetusala voivat uudistaa kalustoaan hallitusti. Fossiilisten polttoaineiden käytön vähentyessä liikenteen verotulot laskevat ja veromalli on välttämätöntä uudistaa vaiheittain teknologianeutraalimpaan suuntaan.

Päästöjä vähennetään panostamalla kevyeen liikenteeseen, joukkoliikenteeseen, raideliikenteeseen ja yhdistettyihin liikkumispalveluihin sekä edistämällä autokannan vähäpäästöistymistä, sähköautoilua ja mm. biokaasun sekä muiden uusiutuvien raaka-aineiden käyttöä etenkin raskaassa liikenteessä. Kun päätöksiä joukkoliikenteen tukemisesta julkisin varoin tehdään, on huomioitava myös julkisen liikenteen tosiasialliset käyttöasteet. Työmatkaliikenteen tukia ja verotusta kehitetään kannustamaan kestäviin ratkaisuihin alueiden erilaiset tarpeet huomioiden. Tavoitteena on vähentää liikenteen päästöjä siten, että liikkuminen pysyy kohtuuhintaisena, huoltovarmuus vahvistuu ja koko Suomi säilyy elinvoimaisena.

Laiva- ja lentoliikenteen päästöt ovat edelleen kasvussa, toisin kuin monilla muilla sektoreilla, joissa teknologia ja sääntely ovat jo pienentäneet päästöjä. Koska kansainvälinen lento- ja meriliikenne ei kuulu kansallisiin päästövähennysvelvoitteisiin yhtä tiukasti kuin muut sektorit, sääntelyssä on aukkoja, ja muutos etenee hitaasti kaluston pitkän elinkaaren ja suurten investointien vuoksi. Siksi päästövähennykset edellyttävät sekä teknologista uudistumista että johdonmukaista kansainvälistä sääntelyä. Ratkaisut on rakennettava parhaan teknologian, energiatehokkuuden ja kestävien polttoaineiden varaan, ja mahdollisista lentoliikenteen veroista tai maksuista tulee päättää vähintään EU-tasolla, jotta kilpailuneutraaliteetti säilyy. Uusilla Suomessa kehitetyillä moottoreilla sekä uusiutuvalla polttoaineella (ammoniakki, metanoli) voidaan saavuttaa laivaliikenteessä merkittäviä päästövähennyksiä. Tällaiset ratkaisut muodostavat kokonaisuuden, jossa vetyteollisuuden kehittyminen ja hiilidioksidin talteenotto tukevat toisiaan sähköpolttoaineiden valmistuksessa.

Polttonesteiden jakeluvälvoitteiden nousu-urat on pidettävä hallittuina seuraten mm. tarjonnan kehitysnäkymiä ja teknologian kehittymistä. Noin 60% EU:ssa käytettävien uusiutuvien polttonesteiden raaka-aineista tuodaan EU:n ulkopuolelta. Ilmaston kannalta on merkityksetöntä, missä maassa biopohjaiset polttoaineet korvaavat fossiilienergiaa. Järkevää olisi

prosessoida ja käyttää esim. biodieselin tuotantoon sopivat tähteet ja muut jakeet lähellä niiden syntypaikkaa, eikä kuljettaa niitä pitkiä matkoja. EU:n ja kotimaisen jakeluvelvoitetason tulisi pohjautua raaka-aineen saatavuusnäkyymiin Euroopasta (mukaan lukien biokaasu jaliikennesähkö). Velvoitteen on edistettävä myös kotimaisen biokaasun tuotantoa ja käyttöä raskaassa liikenteessä sekä fossiilittomalla energialla tuotetun liikennesähkön käyttöä. Tasaisesti nouseva velvoite edistää osaltaan irtautumista fossiilisista polttoaineista. Jakeluvelvoitteeseen v. 2023 lisätty joustomekanismi on tuottanut rahoitusta taakanjako- ja maankäyttösektorin ilmastotoimiin.

Toimenpiteitä:

- Vahvistetaan kaupunkiseutujen joukkoliikennettä, sekä pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä koko maassa.
- Jatketaan jakeluinfrastruktuuria tarpeen mukaan latausasemaverkoston pullonkaulojen vähentämiseksi (sähkö, biokaasu).
- Kehitetään raideliikenteen toimivuutta ja kapasiteettia.
- Selvitetään sisävesiliikenteen potentiaali rahtin kuljettamisessa itäisessä Suomessa.
- Kehitetään liikenteen verotusta pitkäjänteisesti huomioiden päästövähennystavoitteet, päästökaupan vaikutukset (ETS2), elinkeinoelämän ja kansalaisten liikkumisen tarpeet sekä teknologinen kehitys.
- Asetetaan polttonesteiden jakeluvelvoitetasot tuleville vuosille siten, että tavoite edistää mm. fossiilittoman liikennesähkön ja biokaasun tuotantoa ja käyttöä sekä ottaa huomioon biodieselin ja bioetanolin raaka-aineiden saatavuuden Euroopasta.
- Vaikutetaan EU:ssa biokaasuajoneuvojen luokitteluun ja päästölaskentaan siten, että biokaasun käyttö myös henkilöautoissa on jatkossakin mahdollista.

4. Luonnonsuojelu, biodiversiteetti ja luonnonvarat

Elämällä ja luonnolla on sekä itseisarvo, että välinearvo. Itseisarvo ja välinearvo eivät ole ristiriidassa keskenään. Ihminen ei "omista" luontoa, mutta luonnon eliöiden ja ekosysteemien hyvinvointi on käytännössä voimakkaimman lajin, ihmisen vastuulla.

Omistajuus tuo huolenpidon vastuun lähemmäksi. Luonnonvarat, joiden omistajuus on epäselvä, tulevat helposti ylikulutetuiksi (ns. yhteismaan ongelma).

Luontokato tarkoittaa lajien ja elinympäristöjen vähenemistä tai katoamista. Biodiversiteetin väheneminen vaikuttaa suoraan ihmiseen ja yhteiskuntaan. Jokainen hävinnyt laji, vaikkei olisikaan lääke- tai ravintokasvi, on iso menetys. Monimuotoinen luonto tuottaa monia ihmiselle tärkeitä ekosysteemipalveluita, alkaen hyönteisten suorittamasta viljelykasvien pölyttämisestä. Luonnon ravintoketjut ovat moninaiset ja toimivat yhteisessä elinympäristössä keskinäisesti toisiinsa sopeutuneina ja kietoutuneina.

Lajien ja elinympäristöjen uhanalaistumiskehitys myös Suomessa jatkuu yhä. Suomen luontotyypeistä yli puolet on arvioitu uhanalaisiksi. Tavoitteena tulee olla uhanalaiskehityksen kääntäminen. Monet muutokset luonnossa tapahtuvat viiveellä, joten tänään tehtävien toimien haitat tai hyödyt monimuotoisuudelle näkyvät vasta vuosien päästä. Luonnonsuojelun näkökulmasta merkityksellinen tarkastelujänne on jopa 200–300 vuotta. Lajiston yksipuolistuminen voi heikentää ekosysteemien toimintaa. Monien lajien heikkenemisen syistä ei ole täysin kattavaa kuvaa ja rajat ylittävää pitkäjänteistä tutkimusta tarvitaan edelleen.

Myös positiivista kehitystä näkyy: Saimaannorppakanta on saatu pitkäjänteisen suojelutyön ansiosta kasvuun, samoin merikotka- ja valkoselkätikkakannat ovat elpyneet. Kokemukset saimaannorpan suojelusta osoittavat, että suojelua edistetään parhaiten toimimalla yhteistyössä paikallisten asukkaiden, ml. kalastuselinkeinon kanssa. Valtakunnallisesti suojeltu pinta-ala kasvaa koko ajan, ja muutamien elinympäristöjen tila on parantunut.

Suomi kuuluu lähes kokonaan boreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen, eli havumetsävyöhykkeeseen. Pohjoisella havumetsävyöhykkeellä lajisto on onneksi suurelta osin sirkumpolaarista, eli lajit esiintyvät laajasti Euraasiassa ja Pohjois-Amerikassa. Suomessa uhanalaiset lajit ovat uhanalaisia valtakunnallisesti tai maakunnallisesti, mutta eivät pääsääntöisesti ole sukupuuton partaalla, jos katsotaan tilannetta koko boreaalisen vyöhykkeen mittakaavassa. Itämerellä on kaksi kotoperäistä lajia (itämerenkampela ja pohjanlahdenlauha), joista kumpikaan ei ole uhanalainen.

Globaalissa mittakaavassa tärkeintä biodiversiteetin suojelua on välttää hankkeita ja hankintoja, jotka lisäävät metsäkatoa tropiikissa tai haavoittuvien vesialueiden kestänytöntä hyödyntämistä. Myös ilmastonmuutoksen hillintä ja ympäristömyrkköjen ym. vähentäminen ovat tärkeitä lajiston kannalta.

EU on alueellaan sitoutunut 30 % suojelupinta-alatavoitteeseen, josta 10 % tiukasti suojeltua ja loput voivat olla ns. monimuotoisuutta turvaavia alueita (Other Effective Area-Based Conservation Measures, eli OECM). Valtakunnan tasolla Suomessa maa-alueista on suojeltu tiukasti yli 10 prosenttia, ja merialueista reilut neljä prosenttia. Luvut eivät pidä sisällään monimuotoisuutta turvaavien alueiden pinta-aloja, joiden tunnistamisprosessi on yhä kesken.

Suojelualueiden lisäksi Suomessa on paljon alueita, jotka ovat käytännössä melko tiukasti suojeltuja, vaikka niitä ei virallisesti ole rauhoitettu. Suurin osa ojittamattomista soista on käytännössä suojelualueita, sillä niitä ei hyödynnetä muutoin kuin metsästyksen ja marjastukseen. Suojeluohjelmien lisäksi kansalaiset ja yhteisöt omaehtoisesti suojelevat tai jättävät käytön ulkopuolelle omistamiaan luontokohteita. Nämä eivät näy tilastoissa, mutta niillä voi olla iso merkitys luonnon monimuotoisuudelle. Tilastoimatonta omaehtoista suojelua voi olla jopa yli miljoona hehtaaria, kohdistuen suurelta osin metsiin. Suojelupinta-ala Suomessa kasvaa joka vuosi mm. vapaaehtoisen suojelun METSO- ym. ohjelmien ja yksityisrahoitteisen suojelun kautta. METSO-ohjelmalla rahoitetaan metsien vapaaehtoista suojelua eteläisessä Suomessa.

Paikallisen hyväksyttävyyden vuoksi suojeluprosessien tulee olla reiluja ja avoimia: valtiolla tai kunnalla tulee olla selkeästi määritelty korvausvelvollisuus, kun esim. kaavamerkintä tai alueen määrittely suojelluksi johtaa käytön rajoituksiin ja arvon alenemiin.

Akuutein suojelutarve Suomessa koskee tiettyjä harvinaisia elinympäristöjä, kuten perinnebiotooppeja ja lehtoja. Niiden biodiversiteetin ylläpitäminen vaatii toistuvaa luonnonhoitotyötä, kuten laidunnusta tai lehtojen kuusettumisen estämistä. Myös maatalousympäristöjen biodiversiteetin vahvistamisessa on paljon mahdollisuuksia. Luontokadon pysäyttämiseksi huolehdimme oman osuutemme kansainvälisessä työssä biodiversiteetin puolustamiseksi.

Metsälajiston kannalta suojelualueita tärkeämpi kysymys voi olla se, miten talousmetsiä hoidetaan ja käytetään. Talousmetsien luonnonhoidolla tarkoitetaan toimia, joilla ylläpidetään ja vahvistetaan luonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluita puuntuotannon ohessa. Tällaisia ovat esimerkiksi toimet, joilla lisätään sekapuustoisuuden, vanhemman sukupolven säästöpuiden sekä pysty- ja maalahopuun määrää talousmetsissä, sekä suojavyöhykkeiden jättäminen vesistöjen ympärille.

Moni arvokas elinympäristö voi olla myös ihmisen luoma tai riippuvainen esim. karjan laidunnuksesta. Elämä pystyy palaamaan entisille sijoilleen, kun sille annetaan mahdollisuus. Luonto on kuitenkin dynaaminen prosessi, jossa ei ole mahdollista palata täysin johonkin aikaisempaan tilaan, eikä tätä kannata aina tavoitellakaan.

Lähivuosina EU:n ennallistamisasetuksen mukaisen kansallisen ennallistamissuunnitelman toteuttaminen pitkälti määrittää luonnonsuojelun resurssien kohdentamista.

Toimenpiteitä:

- Kohdennetaan tukea arvokkaimpien uhanalaisten luontotyyppien, kuten perinnebiotooppien ja lehtojen suojeluun ja luonnonhoitoon. Uudistetaan perinnebiotooppien, kuten luonnonlaidunten tukijärjestelmä.
- Pidetään huoli vapaaehtoisen suojelun METSO-, HELMI-, SOTKA- ja NOUSU-ohjelmien resursseista.
- Laajennetaan vapaaehtoisia suojelu- ja kannustinjärjestelmiä mm. kehittämällä luonnonarvomarkkinoille määräaikaisen suojelun sekä luonnonhoidon toiminta- ja rahoitusmalleja.
- Jatketaan monimuotoisuutta turvaavien alueiden (OECM) tunnistamista yksityisten maanomistajien oikeusturva huomioiden.
- Tehostetaan määrätietoisesti vieraslajien torjuntaa.

MAANKÄYTTÖ, METSÄ- JA MAATALOUS

Suomi on 338 472 km² maata ja sisävesiä. Se, miten ja millaisiin tarkoituksiin Suomen maa- ja vesipinta-alaa käytetään, on keskeinen kysymys elinkeinojen, ympäristön, ilmaston ja huoltovarmuuden näkökulmasta.

Ihmiskunta on vaikuttanut maankäyttöön jo hyvin kauan. Lähes puolet maapallon jäättömästä maapinta-alasta on käytössä maataloudessa, kun laidunmaat lasketaan mukaan. Maailman metsäpinta-ala on vähentynyt noin kolmanneksen viimeisen 10 000 vuoden aikana.

Luontoalueiden pirstoutumien eristää lajien populaatiota toisistaan. Tällä hetkellä metsäpinta-alayhä paikoin vähenee, pahiten sademetsissä, mutta joillain seuduilla metsäpeite myös kasvaa.

Suomi on Euroopan metsäisin maa. Metsät ovat suomalaisen luonnon, kulttuurin ja talouden perusta. Kristillisdemokraatit korostavat tasapainoa metsien monimuotoisuuden, ilmastotavoitteiden ja metsään pohjautuvien elinkeinojen toimintaedellytysten välillä. Metsien hoidon ja käytön on vaalittava niiden elinvoimaisuutta ja varmistettava, että metsät säilyvät myös tulevaisuudessa talouden, virkistyksen ja ilmastomuutoksen hillinnän voimavarana. Metsäpinta-ala vähenee yhä jonkin verran rakentamisen, sähkönsiirtoverkkojen, tuuli- ja aurinkovoiman ja pellonraivauksen seurauksena.

Keskeiset metsäalan kehittämisen tavoitteet ja painopisteet, joihin julkinen valta keskittyy seuraavan vuosikymmenen ajan, on kuvattu Kansallisessa metsästrategiassa, joka pyrkii yhteensovittamaan erilaisia metsiin kohdistuvia tarpeita ja odotuksia kokonaisvaltaisesti. Kestävästi hoidetut metsät mahdollistavat monipuoliset ekosysteemipalvelut, joihin lukeutuvat myös ilmastohyödyt. Puu on Suomen tärkein uusiutuva luonnonvara.

Kansallinen biotalousstrategia asettaa päätavoitteekseen jalostaa Suomessa vahvaan osaamiseen perustuvia korkean lisäarvon tuotteita ja palveluita.

Metsien hiilinielut ja maankäytön muutokset vaikuttavat siihen, miten EU ja Suomi saavuttavat ilmastotavoitteitaan. Maankäyttösektorin nieluihin liittyy kuitenkin merkittäviä epävarmuuksia sekä mittaus- ja määrittelyhaasteita ja siksi olisi perusteltua asettaa nielutavoitteet riittävän väljästi, tai irrottaa ne erilliseksi tavoitteeksi fossiilisten päästöjen vähentämistavoitteen rinnalle.

Hiilinielujen vahvistamisen on oltava tasapainossa metsänomistajien oikeuksien, huoltovarmuuden ja metsäsektorin elinvoiman kanssa. Metsäpolitiikan tulee yhdistää taloudellinen kestävyys, luonnon monimuotoisuus ja ilmastomuutoksen hillintä siten, ettei mitään näistä edistetä liikaa muiden kustannuksella. Aktiivinen ja monipuolistuva metsänhoito lisää sekä metsän kasvua että tukee ilmastomuutoksen hillintää ja monimuotoisuutta. Esim. jalostetun metsänviljelyaineiston käyttö ja tehokas metsänviljelyketju nopeuttavat puuston kasvua.

Suomen tulee vastata metsien käytöstä ja suojelusta jatkossakin kansallisesti. Emme kannata EU:n pyrkimyksiä lisätä metsäpolitiikan ohjausta unionin tasolla tai toimia, jotka kaventavat Suomen mahdollisuuksia tehdä luonnonoloihimme ja metsärakenteeseen perustuvia ratkaisuja. Monien EU-ohjauskeinojen mahdollisista yhteisvaikutuksista mm. metsätalouteen ei ole selkeää tutkittua tietoa. Metsäpolitiikan on tunnistettava Suomen laajat, hoidossa olevat metsävarat sekä metsätalouden merkitys työllisyydelle, aluetaloudelle, teollisuudelle ja energiaturvallisuudelle. Sääntelyn tulee olla tarkoituksenmukaista ja perustua kokonaisvaikutusten huolelliseen arviointiin, jotta päätökset aidosti tukevat sekä ilmastoa että luonnon tilaa.

Pidämme metsien monimuotoisuuden turvaamista tärkeänä ja välttämättömänä, muttakorostamme ratkaisuja, jotka tukevat sekä luonnon että aktiivisen ja vastuullisen metsänhoidon tarpeita. Tämä tarkoittaa hyvien metsänhoitokäytäntöjen kehittämistä, monimuotoisuuttatukevien kohteiden vapaaehtoista suojelua, ekologisesti perusteltua suojelualueverkoston täydentämistä sekä

tutkimukseen ja seurantaan perustuvaa ohjausta. Toimien tulee perustuayhteistyöhön ja kannustaa maanomistajia osallistumaan luonnonhoitoon ilman kohtuuttomia taloudellisia menetyksiä.

Myös ruoka ja maatalous ovat keskeinen osa kestävää arkea. Suomen maa-alasta peltoa on noin 7 prosenttia. Peltopinta-ala on vähentynyt Suomessa hiljalleen. Suomi on kansainvälisissä vertailuissa ruokaturvan kärkimaita. Tilanteen säilyttäminen edellyttää vahvaa kotimaista alkutuotantoa ja elintarvikeketjua. Kestävät viljelymenetelmät, maaperän hiilensidonnan vahvistaminen ja ravinteiden kierrätys tukevat ilmastotavoitteita ja ruokaturvaa. Uudistavan viljelyn menetelmien avulla voidaan lisätä maatalousmaan hiilensidontaa ja vähentää riippuvuutta lannoitteista. Karjatalouden sivuvirtojen hyödyntäminen biokaasun ja lannoitteiden tuotannossa lisää omavaraisuutta.

Ruoantuotannon ja ympäristötavoitteiden välille ei tule rakentaa vastakkainasettelua. Kestävästi hoidettu maatalous tukee myös luonnon monimuotoisuutta ja ilmastonmuutokseen sopeutumista. Ruokaketjun ympäristövaikutusten läpinäkyvyys tukee kestäväen suomalaisen ruoantuotannon asemaa myös kansainvälisesti. Myös luonnonhoito ja esimerkiksi kosteikkojen ennallistaminen voi tuoda työtä ja toimeentuloa maaseudulle. Maatalouden uusilla teknologioilla on potentiaalia vaikuttaa globaalin maatalouden päästöihin.

Tavoitteemme on ennakoitava ja tasapainoinen metsä- ja maankäyttöpolitiikka, joka vahvistaa hiilinieluja, turvaa luonnon monimuotoisuutta ja pitää metsäsektorin elinvoimaisena. Näin metsät voivat jatkossakin palvella sekä ihmistä että luontoa ja olla osa kestävää ja turvallista tulevaisuutta.

Toimenpiteitä:

- Vahvistetaan metsien kasvua, terveyttä ja ilmastokestävyyttä aktiivisen ja vastuullisen metsänhoidon avulla.
- Vahvistetaan kestäväen biotalouden ja biomassan käytön roolia Suomen kansallisena vahvuutena.
- Torjutaan EU-ohjausta, joka kaventaa kansallista päätösvaltaa mm. metsien käytössä.
- Kehitetään luonnonvaroja koskevaa lainsäädäntöä pitkäjänteisesti ja luonnonvaroihin pohjautuvien elinkeinojen toimintaedellytykset turvaavasti.
- Metsien aktiivisen hoidon ja käytön ja päätöksenteon mahdollistamiseksi olisi sujuvaan päätöksentekoon sekä omistusjärjestelyihin luotava kannusteita ja selvitettävä esimerkiksi kuolinpesien enemmistö päätöksenteon mahdollistamista.

LUONNON HYVINVOINTIVAIKUTUKSET JA LUONNONVARAT

Luonto tukee kaikenikäisten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Luonnon läheisyys ja helppo pääsy viheralueille tukevat mielenterveyttä, vähentävät stressiä ja masennusriskiä, tukevat immuunijärjestelmää sekä pienentävät esimerkiksi tyypin 2 diabeteksen riskiä. Erityisen tärkeää luonto on lapsille. Luonnon hyvinvointivaikutukset korostuvat silloin, kun luonto sijaitsee lähellä asutusta. Siksi kaavoituksessa, etenkin kaupungeissa ja kaupunkiseuduilla, on turvattava jokaiselle pääsy luontoon kävelymatkan päässä.

Mahdollisuus liikkua metsissä ja vesistöjen äärellä sekä marjastaa ja sienestää on olennainen osa suomalaista elämäntapaa. Kansallispuistot ja jokamiehenoikeudet mahdollistavat luonnosta nauttimisen vastuullisesti. Luonnonvarojen käytön, kuten kalastuksen, on oltava kestävää, jotta luonnon monimuotoisuus ja elinvoima säilyvät myös tuleville sukupolville.

Luontomatkailun kehittämisen tulee perustua luonnonsuojelun ja virkistyskäytön tasapainoon. Kansallispuistojen ensisijainen tehtävä on luonnon suojelu, ja muun käytön tulee sopeutua tähän. Virkistys- ja matkailukäyttöä voidaan puolestaan ohjata valtion retkeilyalueille, jotka on suunniteltu aktiiviseen ja monipuoliseen käyttöön.

Joskus matkailukäyttö, yksittäisten lajien suojelu ja muu luonnonsuojelu ovat myös ristiriidassa. Esimerkiksi merimetsäkannan nopea ja hallitsematon kasvu rannikkoseuduilla ja Ahvenanmaalla uhkaa virkistysaarten käyttöä ja muuta biodiversiteettiä alueella. Valkoposkiahnien muuttojen aiheuttamat haitat ruoantuotannolle ja virkistysalueille ovat kasvaneet ja aiheuttaneet ongelmia tasapainoiselle yhteisölle. Suojametsästyksen käyttöönotto on ollut tärkeää muun luonnonsuojelun kannalta.

Metsästys on Suomessa merkittävä osa maaseudun elämäntapaa, luonnon monimuotoisuuden hoitoa ja vastuullista riistapolitiikkaa. Kestävällä ja eettisellä metsästyksellä turvataan riistakantojen tasapaino, ehkäistään ylitiheiden eläinkantojen aiheuttamia haittoja ja edistetään kotimaisen, puhtaan ruoan saatavuutta. Samalla metsästys on tärkeä kulttuuriperinne, joka yhdistää sukupolvia ja vahvistaa ihmisen vastuullista suhdetta luontoon.

Vastuullisesti toteutettuna metsästys mahdollistaa myös suurpetokantojen hallinnan. Esimerkiksi susien lisääntyminen ja liikkuminen yhä lähempänä asutusta ja kotieläintiloja on lisännyt kansalaisten huolta sekä aiheuttanut konkreettisia menetyksiä. Orpon hallitus mahdollisti suden ja karhun kannanhoidollisen metsästyksen, sillä susikanta on tasolla, joka mahdollistaa sen toteuttamisen ilman lajin suotuisan suojelutason vaarantumista. Tavoitteena on pitkäjänteinen ja toimiva malli, jossa suurpetokantojen kestävä metsästys vähentää haittoja, turvaa elinvoimaisen kannan ja vahvistaa luottamusta suurpetopolitiikkaan.

Elinvoimaisten kalakantojen ja toimivien vesiekosysteemien turvaaminen on kestävän kalastuksen edellytys. Virtavesien kunnostaminen on tässä keskeinen keino. NOUSU-ohjelma mahdollistaa vaellusesteiden purkamisen sekä kalojen lisääntymisalueiden ennallistamisen, mikä tukee vaelluskalojen luontaista elinkiertoa. Suomessa onkin viime vuosina purettu ennätysmäärä vaellusesteitä ja patoja, mikä on elvyttänyt muun muassa lohi- ja taimenkantoja.

Kestävän kalastuksen näkökulmasta on tärkeää sovittaa yhteen vesistöjen ekologinen tila ja muu luonnonvarojen hyödyntäminen. Kansallinen kalatiestrategia ohjaa tätä yhteensovittamista erityisesti vesivoiman ja vaelluskalakantojen välillä. Strategian päivittäminen tarjoaa mahdollisuuden vahvistaa ratkaisuja, joilla turvataan sekä uusiutuvan energian tuotanto että kalakantojen elpyminen.

Toimenpiteitä:

- Varmistetaan helposti saavutettava lähiluonto jokaiselle suomalaiselle vastaisuudessakin.

- Otetaan käyttöön kansallinen luontoterveysohjelma, joka tuo luonnon terveyshyödyt paremmin osaksi arkea, kasvatusektoria sekä sote-sektorin toimintaa.
- Pidetään huoli kansallispuisto- ja retkeilyalueverkostosta.
- Perustetaan eteläiseen Suomeen vähintään yksi uusi valtion retkeilyalue ja/tai kansallispuisto.

VESISTÖT

Vesistöpolitiikan lähtökohtina tulee olla vastuu, kohtuullisuus ja paikallisuus. Päätöksissä tulee huomioida paikalliset olosuhteet ja vesien tilaa on parannettava yhteistyössä kuntien ja paikallisten toimijoiden kanssa. Suomen sisävesien tilan parantuminen 1960-luvulta tähän päivään on rohkaiseva esimerkki siitä, mitä päästörajoituksilla on mahdollista saada aikaan. Suomessa on tätä nykyä maailman puhtaimmat sisävedet ja pohjavedet. Suurin osa Suomen järvistä on luokiteltu vedenlaadultaan erinomaiseksi tai hyväksi.

Suomen vesistöjä heikentävät erityisesti rehevöityminen, vesistöjen samentuminen, haitta-aineet sekä tulevaisuudessa mahdollisesti lisääntyvät sään ääri-ilmiöt. Tavoitteena tulee olla, että pinta- ja pohjavedet saavuttavat vähintään hyvän tilan eikä niiden tila heikkene. Ravinnekuormituksen vähentäminen on nostettava vesistöpolitiikan keskiöön. Maataloudessa on tuettava toimia, joilla ravinteet pysyvät pelloissa eivätkä päädy vesistöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi kosteikot, suojakaistat sekä ravinteiden kierrätys. Metsätaloudessa on vahvistettava vesiensuojelua erityisesti herkillä alueilla.

On tärkeää, että vesivoiman tuotanto, sähköjärjestelmän tarpeet ja vaelluskalojen elinolosuhteet sovitetaan yhteen. Kalateitä, virtavesikunnostuksia ja tarkoituksenmukaisia kalatalousvelvoitteita on edistettävä. Kaivostoiminnassa on noudatettava tiukkaa vesistövastuuta, ja mahdollisten haittojen kustannusten tulee kuulua aiheuttajalle.

Pohjavesien ja juomaveden suojeleminen on osa kansallista turvallisuutta ja huoltovarmuutta. Vesihuollon toimintavarmuudesta ja puhtaan veden riittävydestä on huolehdittava kaikissa oloissa. Vesihuoltolain uudistuksella on varmistettu vesihuoltoverkoston pysyminen kotimaisessa omistuksessa.

Toimenpiteitä:

- Huolehditaan, että kaivostoiminnan ja teollisuuden ympäristövastuut, vakuudet ja päästöraajat ovat riittäviä kaikissa tilanteissa vesistöjen suojelemiseksi.
- Haja-asutuksen jätevesineuvontaa jatketaan käytännönläheisesti ilman kohtuutonta byrokratiaa.
- Vesistöjen kunnostukseen luodaan pysyvä valtion, kuntien ja paikallisten toimijoiden yhteisrahoitusmalli.
- Suojellaan pohjavesialueita ja vahvistetaan vesihuollon toimintavarmuutta osana kansallista huoltovarmuutta.
- Kehitetään vesihuollon varautumista esimerkiksi sähkökatkoihin ja poikkeusoloihin.

ITÄMERI

Itämeri on vuosisatojen ajan ollut Suomelle keskeinen liikenne- ja kauppareitti sekä tärkeä virkistys- ja luontoympäristö. Se on olennainen osa suomalaista identiteettiä ja hyvinvointia vaikuttaen kalatalouteen, matkailuun ja merellisen luonnon monimuotoisuuteen. Samalla Itämeri on erittäin haavoittuva: laaja valuma-alue, rehevöityminen ja muut ympäristöpaineet heikentävät sen tilaa ja vaikuttavat suoraan elinympäristöömme. Rehevöitymistä aiheuttavat ravinnekuormat Itämereen ovat kuitenkin vähentyneet ja merialueiden tila on osoittanut paikoin elpymisen merkkejä. Suomen tavoitteena on saada Saaristomeri pois HELCOM hotspot listalta vuoden 2027 loppuun mennessä toteuttamalla Saaristomeri-ohjelman mukaisia vesiensuojelutoimia.

Erityisesti saaristomeren tila on yhä heikko runsaan ravinnekuormituksen, haitallisten aineiden, roskaantumisen ja vieraslajien vuoksi. Ilmastomuutos pahentaa tilannetta meren lämmetessä ja rehevöitymisen voimistuminen lisää ekosysteemin haavoittuvuutta. Merkittävä lisäkuormittaja on myös meriliikenne: rahtialusten jätevesipäästöt lisäävät ravinnekuormitusta, sillä tiukennetut kansainväliset vaatimukset eivät toistaiseksi kata kaikkia aluksia eikä jätevesien käsittely ole aina riittävää.

Suomi on kiristänyt sääntelyä omilla aluevesillään ja edellyttää rahtialuksilta jätevesien toimittamista satamien vastaanottojärjestelmiin. Samalla Suomi ajaa kansainvälisesti sääntelyn laajentamista koskemaan myös rahtialuksia koko Itämerellä.

Vaikka aiemmat päästövähennykset ovat estäneet pahimman kehityksen, Itämeren palautuminen on hidasta ja edellyttää pitkäjänteisiä toimia sekä ravinnekuormituksen määrätietoista vähentämistä.

Toimenpiteitä:

- Lisätään tukea ja neuvontaa viljelijöille ravinteiden kiertoon, talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen ja lannoituksen optimointiin.
- Kehitetään ympäristöystävällisiä satamapalveluja, jätteiden keruuta ja harmaavesijärjestelmiä veneilijöille.
- Parannetaan pienten ja keskisuurten taajamien jätevesiratkaisuja, mukaan lukien saaristoalueet. Huolehditaan, että kuntien jätevesien puhdistuslaitosten kapasiteetti ja puhdistuskyky on riittävä.
- Varmistetaan, että kaikilla keskeisillä satamilla on riittävät ja modernit jätevesien vastaanottolaitteet.

KAIVOSTEOLLISUUS

Suomella on merkittävät mineraalivarannot, ja kaivostoiminta on tärkeä osa taloutta sekä siirtymää pois mm. fossiilinen energiasta. Uusiutuvan energian, digitalisaation ja

puhtaan teknologian kasvu lisää mineraalien tarvetta, mutta kaivostoiminnan on tapahduttava ympäristövastuullisesti, luonnon monimuotoisuutta kunnioittaen ja paikallisyhteisöt aidosti huomioiden. Huonosti hoidettuna kaivoksista vapautuu ympäristöön isoja määriä vaarallisia raskasmetalleja ja esimerkiksi suoloja ja happamoittavia sulfideja.

On vastuullisempaa kaivaa suomalaisten tarvitsemat mineraalit kotimaasta kuin maista, missä lainsäädäntö huonoa ja sosiaaliset ja ekologiset ongelmat mittavia. Osaa mineraaleista, kuten joitakin maametalleja ei ole saatavilla Suomesta. Tällöin ne tulee hankkia ulkomailta mahdollisimman vastuullisesti.

Kaivoslaki säätelee malminetsintää ja kaivostoimintaa sekä niihin liittyviä lupia ja velvoitteita. Vuoden 2023 uudistuksessa vahvistettiin kuntien roolia sitomalla kaivosluvat kaavoitukseen sekä tiukennettiin ympäristölupien harkintaa, valvontaa ja vakuusvaatimuksia. Lainsäädäntö tarvitsee kuitenkin edelleen kehittämistä. Kaivosjätteitä ja jätevesiä koskeva sääntely on hajautunutta, mikä voi heikentää kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Kaivoshankkeiden hyötyjä ja haittoja on arvioitava nykyistä selkeämmin, erityisesti silloin kun toiminnalla on laajoja ja pitkäaikaisia vaikutuksia ympäristöön, vesistöihin, luonnon monimuotoisuuteen tai muihin elinkeinoihin. On tärkeää varmistaa, että kaivosten sulkemiseen ja jälkihoitoon liittyvät vastuut toteutuvat johdonmukaisesti kaikissa tilanteissa ja että riittävät vakuudet ovat aidosti käytettävissä myös poikkeustilanteissa.

Suurin osa Suomen kaikista jätteistä syntyy kaivostoiminnasta. Kaivostoimintaa tulee ohjata ympäristön kannalta kestävämpiin ratkaisuihin, vähentää jätteen määrää sekä kannustaa jätteiden parempaan hallintaan ja hyödyntämiseen. Kaivostoiminnan veromallia tulee tarvittaessa uudistaa käynnissä olevien selvitysten pohjalta, siten että se huomioi paremmin sekä ympäristön, kaivostoiminnan kannattavuuden ja EU:n raaka-ainetarpeet.

Tulevaisuudessa geopolymeerien, kaivosjätteiden ja metallien jalostuksessa syntyvien kuo-naaineiden hyödyntämisellä voidaan saada merkittäviä ympäristöhyötyjä.

YMPÄRISTÖMYRKYT JA KEMIKAALIT

Suomen ja EU:n kemikaalilainsäädäntö on varsin tiukkaa. Kemikalisaation osalta lähiympäristömme tila on monessa suhteessa parempi kuin muutama vuosikymmen sitten. Vuosien varrella on kielletty mm. DDT, otsonia tuhoavat ponnekaasut, PCB-yhdisteet, asbesti ja bensiinin lyijy, ja parempia vaihtoehtoja on löydetty.

Kemikaaleja kuitenkin tuotetaan ja käytetään edelleen paljon. Kemianteollisuuden osuus Suomen viennistä on noin viidennes ja meillä sijaitsee EU:n kemikaalivirasto. Kemikaalien kaikkia vaikutuksia, etenkin yhteisvaikutuksia ja säilyvyyttä luonnossa on hyvin vaikea ennustaa ja siksi varovaisuusperiaate on kemikaalien kohdalla perusteltua. Esimerkiksi fluori- ja klooriyhdisteiden tiukat EU-tason rajoitukset ovat perusteltuja, koska nämä yhdisteet ovat varsin pysyviä. Polyklooratut hiilivedyt tuhoavat stratosfäärin elintärkeää otsonia, joka suojelee maata ultraviolettisäteilyltä. Niidenkin käyttö on vähentynyt huomattavasti rajoitusten myötä.

EU:n alueella käytetään yli 30 000 kemikaalia, jotka ovat enimmäkseen ympäristölle tai terveydelle haitallisia. Uusien kemikaalien suhteen on noudatettava varovaisuusperiaatetta - emme saa tehdä samoja virheitä kuin esimerkiksi asbestin ja polykloorattujen hiilivetyjen suhteen. Olisi tärkeää vähentää turhien kemikaalien käyttöä ja mahdollisimman pitkälle pyrkiä "orgaanisuuteen" ja luonnonmukaisuuteen. Useat kemikaalit ovat jopa täysin turhia ja korvattavissa luonnonmukaisemmilla aineilla. Luonnonmukaiset aineet ovat lähes aina turvallisia ja siksi EU ei laske niitä kemikaaleiksi tai valvonnan tarpeessa oleviksi aineiksi.

Monien kemikaalien vaikutukset tunnetaan huonosti, esimerkkinä vettä ja rasvaa hylkivät PFAS-kemikaalit, joita kertyy luontoon ja elimistöön. PFAS-yhdisteiden terveyshaittojen kustannusten on arvioitu EU:ssa olevan vuosittain jopa kymmeniä miljardeja euroja. Riskien mittaluokan arviointia vaikeuttaa se, että kemikaaleja on kaikkialla, niiden määrä lisääntyy koko ajan, eikä niiden kaikkia vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia tunneta. PFAS-yhdisteiden hajoaminen luonnossa kestää satoja vuosia, minkä vuoksi niitä kutsutaan "ikuisuuskemikaaleiksi".

Samoin hyönteisille haitallisten neonikotinoidien käytössä tulee olla tarkkana. Neonikotinoidien tiedetään vähentäneen esimerkiksi mehiläisten määrää rajusti, mikä vaikuttaa pölytykseen ja ruuantuotantoon. Mehiläinen on useiden ravintokasvien tärkein pölyttäjä. Suomessa neonikotinoideja käytetään enää hyvin rajatusti, lähinnä siementen peittaukseen.

Joskus uutiset voivat myös johtaa yliampumisiin rajoitusten suhteen. Esimerkiksi jotkut haitalliset rikkakasvit ja tuhohyönteiset vaativat voimakkaampia torjunta-aineita. Muutoin ne voivat aiheuttaa suurta haittaa viljelylle. Pienet torjunta-ainemäärät esimerkiksi kotipuutarhoissa eivät myöskään ole vahingollisia. On kuitenkin tärkeää tutkia koko ajan uusia vähemmän muulle luonnolle ja ihmiselle haitallisia vaihtoehtoja. Myös biologinen tuholaistorjunta on usein tehokasta.

Kemikaaleja tarvitaan myös "vihreässä" taloudessa, esimerkiksi materiaalien kierrätyksessä sekä fossiilisesta energiantuotantoa korvaavissa teknologioissa, kuten aurinko- ja tuulivoimalat, akkuihin tarvittavien malmien etsintä, jalostus ja kierrätys. Liian kalliiksi tuleva sääntely mm. kemikaalilainsäädännössä voi vaikeuttaa siirtymää esimerkiksi fossiilivapaaseen energiantuotantoon ja liikenteeseen sekä esim. strategisen autonomian tavoitteita. On tasapainoiltava hyötyjen ja haittojen välillä.

Toimenpiteitä:

- Rajoitetaan edelleen haitallisten kemikaalien (mm. PFAS) käyttöä Suomessa ja EU-alueella ja tuetaan korvaavien materiaalien tuotekehitystä.
- Selvitetään mahdollisuuksia huomioida mm. kemikaaliterveellisyys julkisissa hankinnoissa.
- Selvitetään kemikaalien ja lisääntyvän radiotaajuisen säteilyn luonto- ja terveysvaikutukset nykyistä paremmin.

5. Kestävät ratkaisut kasvun vauhdittajana

KIERTOTALOUS JA VASTUULLINEN KULUTUS

Kohtuullisuuden periaate on keskeinen osa kristillisdemokraattista ajattelua. Ihminen on paljon enemmän kuin kuluttaja ja kestävät yhteisöt tarvitsevat muitakin rakennuspalikoita, kuin talouden. Viikkorytmit ja esimerkiksi kuluttamisen (kauppojen aukiolon) rajoittaminen suojeli aikaisemmin yhden päivän viikossa ei-kaupalliseen olemiseen, mukaan lukien kansalaistoimintaan, kulttuuriin, liikuntaan, harrastuksiin ja ajan viettämiseen perheen kanssa. Kuluttamisen rajoittaminen yhtenä päivänä viikossa olisi Suomelle tänäänkin hyväksi.

Kunnilla ja valtiolla on keskeinen rooli siinä, millaiset edellytykset ihmisillä on elää vähähiilisesti ja ekologisesti kestävästi. Toimiva infrastruktuuri, palvelut ja selkeät pelisäännöt tekevät kestävästä valinnoista helppoja ja arkipäiväisiä. Kunnat vaikuttavat suoraan arkeen kaavoituksella, liikennejärjestelyillä, palveluverkolla ja energivalinnoilla, kun taas valtion tehtävänä on ohjata kokonaisuutta lainsäädännön, verotuksen ja rahoituksen kautta. Paikalliset ratkaisut, kuten uusiutuvan energian hankkeet, saavutettavat palvelut ja sujuva joukkoliikenne, ovat keskeisiä hiilineutraaliuden toteutumisessa.

Kiertotalous ja kestävä kulutus perustuvat arjen ratkaisuihin. Tuotteiden kestävyys, korjattavuus, uudelleenkäyttö ja kierrätys vähentävät päästöjä ja luonnonvarojen kulutusta. Ruokahävikin, kertakäyttökulttuurin ja pakkausjätteen vähentäminen edellyttää toimivia rakenteita ja taloudellisesti järkeviä vaihtoehtoja. Haluamme vahvistaa korjaus- ja huoltotaloutta, parantaa huoltopalvelujen ja varaosien saatavuutta sekä edistää kestävää tuotesuunnittelua, jossa tuotteet tehdään alusta alkaen kestäviksi, korjattaviksi ja kierrätettäviksi.

Jätteen kierrätysaste kasvaa Suomessa jatkuvasti ja kaatopaikkoja käytetään enää vähän. Suomalainen pantillisten pullojen ja tölkkien kierrätysjärjestelmä on maailman tehokkaimpia.

Pakkausmateriaalit muuttuvat vähitellen kestävämmiksi. Pakkausjätettä on kuitenkin edelleen vähennettävä. Verkkokaupan kasvulle asetettava reilut pelisäännöt. Kaikkien toimijoiden, myös halpaverkkokauppojen kuten Temun, on noudatettava samoja ympäristö-, turvallisuus- ja kilpailuvaatimuksia. Nopea massatuotanto, pitkät kuljetusketjut ja heikko valvonta lisäävät päästöjä, heikentävät kuluttajansuojaa ja vääristävät kilpailua, mikä vaikeuttaa kotimaista ja eurooppalaista yritystoimintaa. Sen myötä menetetään myös runsaasti työpaikkoja.

Halpatuontiin voidaan puuttua tehokkaammalla tullisäätelyllä, markkinaavalvonnalla ja tuottajavastuulla. Verkkoalustoille tulee säätää samanlainen vastuu tuoteturvallisuudesta ja muista velvoitteista kuin kotimaiselle kaupalle. Verkkoalustoille tulee säätää esimerkiksi kierrätyskustannusten periminen ja muiden tuottajavastuumaksujen periminen kuten muussakin kaupassa.

Julkiset hankinnat ovat tärkeä työkalu kiertotalouden edistämisessä. Kunnat ja valtio voivat vahvistaa markkinoita suosimalla pitkäikäisiä, korjattavia ja kierrätettäviä tuotteita sekä palvelupohjaisia ratkaisuja. Jakamistalous ja yhteiskäyttöpalvelut vähentävät omistamisen tarvetta ja tukevat yhteisöllisyyttä, ja kunnat voivat edistää niitä tarjoamalla tiloja, alustoja ja toimivia järjestelyjä.

Kunnilla on keskeinen rooli myös kierrätyksen ja materiaalien uudelleenkäytön edistämisessä. Investoinnit kierrätyskeskuksiin, materiaalipankkeihin, rakennusmateriaalien uudelleenkäyttöön, biokaasuun ja vähähiiliseen rakentamiseen tukevat työllisyyttä ja päästövähennyksiä. Digitaaliset ratkaisut, kuten tuotepassit ja materiaalivirtojen seuranta, helpottavat vastuullisia valintoja ja tehostavat resurssien käyttöä.

Kiertotalous on sekä ympäristö- että talouspolitiikkaa. Se vahvistaa kotimaista kilpailukykyä, huoltovarmuutta ja työllisyyttä. Kun tuotteet suunnitellaan kestäviksi, jätteestä tehdään resurssi ja korjaamisesta arkea, syntyy yhteiskunta, jossa vastuullinen kulutus on helppoa, kannattavaa ja pitkäjänteistä. Kuluttajat ostavat mielellään kestäviä kotimaisia tai Euroopassa tuotettuja tuotteita, jos ne ovat kohtuuhintaisia ja laadultaan kilpailevia tuotteita huomattavasti parempia. Paikallista tuotantoa ja teollisuutta tulee tukea, kuluttajan ostovoimaa ja laatuvarmistusta kasvattamalla.

Toimenpiteitä:

- Vahvistetaan korjaus- ja huoltotaloutta verotuksen ja julkisten hankintojen avulla.
- Uudistetaan tullikäytännöt oikeudenmukaisiksi, verkkokauppa-alustoille asetetaan selkeä vastuu tuotteiden turvallisuudesta ja kuluttajille taataan läpinäkyvä tieto tuotteiden alkuperästä ja ympäristövaikutuksista, jotta markkinat ohjaavat kestäväan ja reiluun toimintaan.
- Selvitetään jäteveron laajempaa käyttöä kiertotalouden edistämiseksi ja kaatopaikkajätteen vähentämiseksi.
- Korotetaan pienpakettien käsittelymaksua EU:n ulkopuolelta tuleville paketeille.
- Edistetään EU-tasolla alustavastuun toteutumista kansainvälisessä verkkokaupassa esimerkiksi määrittelemällä verkkoalustat taloudellisiksi toimijoiksi, joille asetettaisiin samat due diligence -velvoitteet kuin maahantuojille.
- Tuetaan kotimaista ja eurooppalaista tuotantoa ja etsitään keinoja eurooppalaisen teollisuuden alasajoa vastaan. Vaikutetaan EU-tasolla krääsärallin pysäyttämiseksi.

TUTKIMUS, TEKNOLOGIA JA OSAAMINEN

Suomella on mahdollisuus olla kokoaan suurempi vaikuttaja ilmastonmuutoksen torjunnassa kehittämällä ja viemällä maailmalle ilmastoratkaisuja, energiateknologiaa ja puhtaita innovaatioita.

Euroopan ja Suomen kilpailukyky riippuu paljolti siitä, kuinka onnistuneesti panostamme tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, kuten puhtaan energian ja energiateknologian kehittämiseen. Energiajärjestelmän vakaus, huoltovarmuus ja taloudellinen kilpailukyky edellyttävät teknologioita, jotka parantavat energiatehokkuutta ja vähentävät riippuvuutta EU:n ulkopuolisista toimijoista. Haluamme vahvistaa energiatekniikan tutkimusta, kehittämistä ja innovaatioita, mukaan lukien uudet päästöttömät tuotantomuodot sekä sähköverkkojen häiriönsietokykyä parantavat ratkaisut.

Puhtaan siirtymän edistämiseksi yritystukia tulee edelleen uudistaa siten, että ne tukevat korkean jalostusarvon, vähähiilisen teollisuuden ja uuden ilmastomyönteisen teknologian syntymistä,

unohtamatta olemassa olevaa kestävää tuotantoa. Tukien tulee kannustaa innovaatioihin ja uuden teknologian käyttöönottoon, ei ylläpitää tehottomia rakenteita. Suomella on erityistä osaamista esimerkiksi energiatehokkuuden, uusiutuvan energianratkaisujen, metsityshankkeiden sekä biotalouden aloilla. Näihin keskittyminen vahvistaa sekä taloutta että ilmastotyötä.

Biotaloudella on suuri merkitys osana puhdasta siirtymää. Metsäbiotalous muodostaa merkittävän osan Suomen viennistä ja talouden arvonalisästä. Arvonlisäessä on myös merkittävä kasvupotentiaali, joka voidaan saavuttaa olemassa olevia resursseja hyödyntäen. Rahoitusta on suunnattava jalostusastetta ja arvonalisää kasvattaviin toimiin. Biopohjaiset ratkaisut korvaavat fossiilipohjaisia materiaaleja ja energiaa sekä vahvistavat energiaomavaraisuutta. Samalla lisätään mahdollisuuksia työllisyydelle ja alueelliselle elinvoimalle erityisesti maaseudulla. Bioenergiaa ja biotaloutta koskevassa EU-vaikuttamisessa tulee painottaa kestävyiden ja huoltovarmuuden tasapainoa.

Kestävä tulevaisuus rakennetaan läpinäkyvän päätöksenteon, markkinaehtoisten ohjauskeinojen ja teknologian tarjoamien mahdollisuuksien varaan. Kestävyttä, luontoa ja ilmastomuutosta koskevaan keskusteluun tarvitaan ratkaisukeskeisyyttä ja toivoa. Kohtuullinen elämäntapa ja suomalaisen osaamisen hyödyntäminen kulkevat rinnakkain.

Toimenpiteitä:

- Uudistetaan yritystuet tukemaan korkean jalostusarvon, vähähiilisen teollisuuden sekä uuden ilmastoteknologian ja ilmastomuutokseen sopeutumista edistävien keinojen kehittämistä ja käyttöönottoa.
- Kohdennetaan TKI-rahoitusta energiatehokkuuteen, energiateknologiaan, kiertotalouteen ja biotalouteen.